

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ.
РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТА КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ
РОЗРОБОК
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА НАУКОВИХ УСТАНОВ
ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ**

Усі цитати, цифровий та фактичний матеріал, бібліографічні відомості перевірені, написання сторінок відповідає стандартам.
Зауваження рецензентів враховані.

(підпис укладачів)

Затверджено
на засіданні Координаційної ради
університету
Протокол № 5 від 25.01.2011 р.

ОДЕСА ОДЕУ 2011

УДК 711.8(477.74)

Методичні рекомендації з забезпечення впровадження. Розповсюдження та комерціалізація результатів розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності (Ковальов А.І., д-р екон.наук, професор, ст.наук сп. Котова І.М., укладачі Карпов В.А., Колодинський С.Б., Маркітан О.С. – Одеса: ОДЕУ, ротапінт, 2011 р. – с.24).

Укладачі: А.І. Ковальов, д-р екон.наук, професор
І.М. Котова - ст. наук. сп.
В.А. Карпов - канд.екон.наук, доцент
С.Б. Колодинський - канд.екон.наук, доцент
О.С. Маркітан - канд.екон.наук, доцент

РЕЦЕНЗЕНТ: О.Г. Янковий, д-р екон.наук, професор

КОРЕКТОР: В.В. Шевченко

Методичні рекомендації з забезпечення впровадження, розповсюдження та комерціалізації результатів розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності

1. Загальні положення

1.1 Методичні рекомендації з комерціалізації розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності (далі - Методичні рекомендації) розроблено з метою підвищення ефективності комерціалізації розробок діяльності вищих навчальних закладів (ВНЗ) та наукових установ державної форми власності.

1.2 Методичні рекомендації визначають можливі шляхи комерціалізації результатів розробок та методичні підходи, критерії і показники, які застосовуються для оцінки їх ефективності. Методичні рекомендації враховують світовий досвід у сфері комерціалізації результатів науково-технічної діяльності, економічного обґрунтування науково-технічних проектів, спрямованих на створення розробок, та оцінки ефективності їх використання у виробництві.

1.3. Положення Методичних рекомендацій спрямовані на визначення наукової та економічної доцільності впровадження (ефективності комерціалізації) розробок, які повністю або частково фінансувались за рахунок бюджетних коштів; залучення в господарський обіг об'єктів права інтелектуальної власності та інших результатів науково-технічної діяльності; сприяння розвитку імпортозаміщення та експортної орієнтації національних підприємств.

1.4. Методичні рекомендації можуть бути використані для організації роботи із впровадження результатів науково-технічної діяльності ВНЗ та наукових установ у реальному секторі економіки.

1.5. Оцінка ефективності комерціалізації розробок ВНЗ та наукових установ державної форми власності проводиться з врахуванням даних методичних рекомендацій; Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств, затверджених наказом Мінекономіки України від 06.09.2006 № 290; Національного стандарту № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 № 1185; Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності, затвердженої наказом Фонду державного майна України від 25.06.2008 № 740, зареєстрованим в Міністерстві юстиції

України 06.08.2008 за № 726/15417; Примірного положення про підрозділ з питань інтелектуальної власності вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації, затвердженого наказом МОН України від 01.11.2005 № 631; Типового положення про структурний підрозділ з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, Національної та галузевих академій наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2007 № 995.

1.6. Оцінка розробок проводиться на основі аналізу і зіставлення показників, що характеризують:

- науковий рівень розробки;
- економічне, соціальне та екологічне значення розробки;
- можливі шляхи комерціалізації та її економічну доцільність.

1.7. Метою оцінки розробок є формування макету інформації, призначеного для потенційних інвесторів про характеристики конкретних проектів, можливі наслідки їх реалізації та очікуванні прибутки потенційних інвесторів.

1.8. Роботи з забезпечення впровадження та розповсюдження результатів розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності здійснюються Центром Сприяння Інноваційного розвитку, який створюється за участю всіх учасників інноваційного процесу. Діяльність Центру регламентується Положенням. До функцій Центру відносяться:

- формування інформаційної бази щодо перспективних інноваційних проектів;
- створення системи пошуку замовників та потенційних інвесторів;
- здійснення презентації інноваційних проектів;
- розробка та впровадження схем фінансування конкретних інноваційних проектів;
- здійснення функцій проектного менеджменту під час реалізації інноваційних проектів.

2. Основні поняття та їх визначення

2.1. У цих Методичних рекомендаціях терміни вживаються відповідно до їх визначення в чинному законодавстві (зокрема, в Господарському кодексі України, Цивільному кодексі України, законах України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові

зразки», «Податковий кодекс України», інших нормативно-правових актах з питань інтелектуальної власності, міжнародних договорах, учасницею яких є Україна) у наведених нижче значеннях:

2.1.1. *Аналіз-PEST* – маркетинговий інструмент, призначений для виявлення політичних, економічних, соціальних і технологічних аспектів зовнішнього середовища, які можуть вплинути на просування розробки.

2.1.2. *Аналіз-SWOT (сильні і слабкі сторони, можливості і загрози)* – метод аналізу, що дає змогу побудувати стратегічний баланс негативних і позитивних факторів та визначити (у загальних рисах) корпоративну стратегію компанії з просування розробки з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища одночасно.

2.1.3. *Екологічний вплив* – вплив результатів упровадження розробки, який характеризується зміною оточуючого середовища (екологічна чистота застосування розробки, зменшення/збільшення забруднення довкілля, застосування енергозберігаючих технологій або технологій, що використовують альтернативні та відновлювальні джерела енергії тощо).

2.1.4. *Економічний аудит розробки (технології* – це контроль дотримання економічних норм, правил розрахунків і звітності.

2.1.5. *Експерт* – особа, яка має кваліфікацію в певній галузі науки та техніки і залучається до проведення експертизи та оцінювання розробки.

комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності – організація руху інтелектуального капіталу з метою отримання прибутку.

2.1.6. *Науково-технічний рівень розробки (технології)* – сукупність усіх характеристик розробки (наукових та технічних), які відрізняють її від аналогів, та її готовність до впровадження.

2.1.7. *Науково-технічні (експериментальні) розробки* — науково-технічна діяльність, спрямована на створення нових матеріалів, продуктів, процесів, пристроїв, систем і надання нових послуг або значне удосконалення тих, що вже виробляються (надаються), або введені у дію.

2.1.8. *Ноу-хау* – інформація, що отримана завдяки досвіду та випробуванням, яка: не є загальновідомою чи легкодоступною на день укладення договору про трансфер технологій; є істотною, тобто важливою та корисною для виробництва продукції та/або надання послуг; є визначеною, тобто описаною достатньо вичерпно, щоб можливо було перевірити її відповідність критеріям не загальновідомості та істотності.

2.1.9. *Об'єкти оцінки* – майно та майнові права, які підлягають оцінці.

2.1.10. *Об'єкт права інтелектуальної власності на результати науково-технічної діяльності* – комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні таємниці.

2.1.11. *Патент* (патент на винахід, деклараційний патент на винахід, деклараційний патент на корисну модель, патент (деклараційний патент) на секретний винахід, деклараційний патент на секретну корисну модель) – охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і право власності на винахід (корисну модель).

2.1.12. *Процес комерціалізації розробок* – комплекс організаційно-економічних заходів, спрямованих на отримання прибутку від ринкової реалізації наявних знань та розробок у певній галузі науки і техніки.

2.1.13. *Розробки* – результат науково-технічної діяльності, спрямованої на створення нових матеріалів, продуктів, процесів, пристроїв, систем і надання нових послуг або значне удосконалення тих, що вже виробляються (надаються), або введені у дію.

2.1.14. *Роялті* - будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або право на користування будь-яким авторським або суміжним правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду.

2.1.15. *Технологічний аудит розробки (технології)* - комплексне обстеження розробки (технології), спрямоване на здійснення об'єктивної оцінки рівня розробки (технології). Проводиться аналіз розробки (технології) та її порівняння з відомими аналогами для визначення соціальної та економічної ефективності проекту комерціалізації розробки (технології).

3. Процедура (процес) комерціалізації розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності

3.1. Механізм комерціалізації розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності наведений в додатку 2. Він складається з наступних етапів:

3.1.1. Збір заяв щодо розповсюдження результатів наукових розробок.

3.1.2. Анкета – заява.

3.1.3. Обробка анкет – заяв.

3.1.4. Формування бази даних результатів наукових розробок.

3.1.5. Паспорт результатів наукової розробки.

- 3.1.6. Розповсюдження інформації про результати наукових розробок.
- 3.1.7. Пошук інвесторів та замовників.
- 3.1.8. Аналіз доцільності впровадження результатів наукових розробок.
- 3.1.9. Інвестиційний договір щодо впровадження результатів наукових розробок.
- 3.1.10. Розробка бізнес-плану.
- 3.1.11. Обґрунтування схеми фінансування проекту.
- 3.1.12. Управління проектом впровадження наукових розробок.
- 3.1.13. Моніторинг результатів впровадження наукових розробок.

3.2. Інноваційна діяльність є результатом втілення новітніх науково-технічних розробок, виконаних, в першу чергу, в вищих навчальних закладах України з метою зміни технологічного та технічного базису виробництва і отримання економічного, соціального, науково-технічного, екологічного та іншого виду ефекту. Важливою умовою отримання вказаного результату є процес впровадження та комерціалізації науково-технічних розробок, який є кінцевою і надзвичайно важливою стадією всієї інноваційної діяльності.

3.3. Розроблені та пропонувані для втілення у практику методичні рекомендації представлені у вигляді логічно пов'язаного ланцюга, представленого у вигляді блок-схеми комерціалізації наукових розробок, який поділений на певні етапи.

3.4. Збір заяв щодо розповсюдження результатів наукових розробок передбачає проведення всебічного ознайомчого повідомлення стосовно створення науково-технічної ради при Міністерстві освіти та науки України, яка буде також підпорядкована Центру науково-технічної інформації України. Науково-технічна рада буде сприяти втіленню результатів цієї роботи в практику економічних реформ. Заяви подаються безпосередньо у створений орган у вільному викладенні сутності проведених на протезі року науково-дослідних робіт, які мають практичну спрямованість і будуть відігравати значну роль у розвитку вітчизняного виробництва.

3.5. Форма анкети-заяви наведена в додатку 3. На її основі здійснюється технологічний аудит та проводяться дії з оформлення охоронних документів на права інтелектуальної власності.

3.6. Метою технологічного аудиту є оцінка та ранжування розробок за комерційним потенціалом для організації подальшого їх впровадження з урахуванням встановленого рейтингу.

3.7. Технологічний аудит здійснюється зовнішніми консультантами – співробітниками підрозділу з питань інтелектуальної власності або структурного

підрозділу з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності (далі - Підрозділ) спільно з авторами розробки, а також незалежними експертами. Автори та спеціалісти Підрозділу проводять технологічний та економічний аудит, за результатами якого робиться попередній розрахунок балів за таблицею оцінки потенціалу розробки як об'єкта комерціалізації (додаток 1). Незалежні експерти обираються з бази даних експертів в різних галузях науки. Для проведення технологічного аудиту залучають не менше 3-х експертів відповідної галузі. Перед проведенням експертизи експерти та дослідники/розробники підписують угоду про конфіденційність, згідно з якою експерти можуть отримувати інформацію про розробку у визначеному місці, у певному обсязі, від певних фахівців виконавця НДДКР та зобов'язуються не розголошувати отриману інформацію.

3.8. Збір інформації для технологічного аудиту здійснюється за допомогою документації, що стосується оцінюваної розробки, зустрічей експертів та співробітників Підрозділу з керівником та виконавцями проекту, а також власних досліджень експертів.

3.9. Технологічний аудит складається з таких стадій:

- оцінка науково-технічного рівня розробки;
- оцінка документів, що підтверджують наявність об'єктів права інтелектуальної власності розробки.

3.10. Оцінка науково-технічного рівня розробки та оцінка об'єктів права інтелектуальної власності розробки здійснюється на основі критеріїв, що відображують новизну, значимість для практики, якість, відповідність стандартам. Ступінь відповідності критеріям виражається через значення якісних показників, які можуть бути виражені кількісно з використанням умовних одиниць (балів, коефіцієнтів та ін.). Перелік застосовуваних показників визначається з урахуванням галузі науки (природничі, технічні, суспільні).

3.11. Оцінка науково-технічного рівня розробки здійснюється з метою визначення таких розробок, що мають найбільш високий науковий рівень, у такому порядку:

3.11.1. Надається опис розробки, який має бути зрозумілий неспеціалістові. При цьому акцентується увага на тому, що реалізує розробка. Надається перелік з не менш ніж 5 технічних параметрів, за якими слід оцінювати розробку і у яких можуть бути зацікавлені майбутні користувачі розробки.

3.11.2. Визначається галузь, до якої належить розробка (військова продукція, біотехнологічна продукція, нова система управління, нове програмне забезпечення тощо), бажано за чинним класифікатором.

3.11.3. Визначаються можливі результати комерціалізації розробки, галузі і напрямки практичного (прямого чи допоміжного) застосування.

3.11.4. Зазначається потенційний масштаб практичного використання (світовий ринок, галузі національної економіки, галузь (регіон), окреме підприємство).

3.11.5. Надається інформація про потенційних клієнтів або партнерів, а також уявлення розробника (експерта) про перспективи застосування розробки. Визначаються бажані та можливі шляхи трансферу розробки (технічні та аналітичні послуги, консалтингові послуги, ліцензійна угода, спільне підприємство, навчальні курси, проектно-конструкторські послуги тощо).

3.11.6. Визначається якість розробки та потенційно створеної за допомогою розробки продукції (новизна, ступінь поліпшення функціональних характеристик тощо). Необхідно зазначити відповідність продукції наявним стандартам (державним та міжнародному стандарту ISO 9001), наявність системи контролю якості, ступінь новизни продукції (нова продукція на міжнародному ринку (немає аналогів у світі); покращення існуючої на міжнародному ринку продукції; існування аналогів у промислово розвинутих країнах (відповідає світовому рівню); існування аналогів у країнах з перехідною економікою та країнах, що розвиваються; поява нової продукції на місцевому ринку (перевищує кращі вітчизняні аналоги); покращення існуючої на місцевому ринку продукції).

3.11.7. Визначаються конкуруючі розробки. Для цього необхідно провести порівняльний аналіз функціональних характеристик та можливих переваг (описати кожену перевагу декількома реченнями) представленої розробки та параметрів конкуруючих сучасних розробок. Надаються назви та опис конкуруючих розробок для наведення додаткових довідок. Зазначається потенційний соціальний (зміна способу життя, поліпшення якості життя, поліпшення здоров'я та збільшення тривалості життя, зменшення ризику втрати життя чи здоров'я тощо) та екологічний вплив (екологічна чистота застосування розробки, зменшення забруднення навколишнього природного середовища, енергозбереження, зменшення витрат сировини та ін.) розробки.

3.11.8. Зазначається, чи передбачатиме впровадження розробки створення нових робочих місць, оцінюється їх можлива кількість та необхідний рівень кваліфікації персоналу.

3.11.9. Визначається здійсненність розробки (технічна готовність, регламентні обмеження). Для цього надається інформація щодо ступеню готовності розробки (конструкторська документація, лабораторний зразок, макетний зразок, інженерний прототип, дослідний зразок, промисловий зразок, рання стадія

виробництва, інноваційна технологія, яка може застосовуватися у відомих виробництвах, особливі можливості окремих дослідників і груп, їх поєднання з обладнанням та умовами і т.д.), а також про необхідність та обсяги додаткового часу, фінансових та інших ресурсів для проведення додаткових НДДКР з метою розробки прототипів (при необхідності) та їх випробувань.

3.11.10. Здійснюється оцінка наявних матеріально-технічних ресурсів шляхом виконання наступних кроків:

- надається характеристика учасників ринку необхідних ресурсів, їх частки на ринку;
- проводиться аналіз наявності державного регулювання сфер ринку споживаних ресурсів;
- оцінюється зв'язок реалізації розробки з використанням будь-яких дефіцитних або відсутніх на вільному ринку ресурсів, можливість не відбутися реалізації впровадження розробки з причини відсутності деяких ресурсів;
- проводиться аналіз необхідності отримання квот і ліцензій на ввезення сировини, матеріалів тощо;
- здійснюється попередній розрахунок собівартості виробництва та експлуатації розробки.

3.11.11. Зазначаються вже виконані кроки з комерціалізації розробки (чи були контакти або переговори з потенційними партнерами, інвесторами, підприємствами, зацікавленими в придбанні ліцензій на використання розробки, наявні або можливі причини неуспішності здійснених кроків з комерціалізації).

3.11.12. Проводиться оцінка документів, що підтверджують наявність об'єктів права інтелектуальної власності розробки, метою якої є аналіз майнових та правових аспектів. Надається інформація щодо існування документів, що підтверджують наявність об'єктів права інтелектуальної власності (know-how, патенти, авторське право, торгові марки і знаки, свідоцтва тощо).

3.11.13. Зазначається власник об'єктів права інтелектуальної власності та джерело фінансування розробки. Надається інформація щодо оприлюднення даних про розробку (перелік публікацій, в яких представлені результати розробки, виставки, конференції та інші заходи, у яких розробники брали участь з матеріалами розробки).

3.11.14. Зазначається існування підписаних угод у сфері інтелектуальної власності (ліцензійні угоди та інші угоди), фінансової та організаційної підтримки з боку сторонніх організацій. Надається інформація щодо використання інших об'єктів права інтелектуальної власності у розробці або кінцевому продукті

(власники інших об'єктів права інтелектуальної власності, існування патентів, здатних блокувати кінцевий продукт).

3.11.15. Забезпечення правової охорони результатів науково-технічної діяльності є однією з найважливіших умов введення їх у господарський обіг і створення ринку інновацій. Правова охорона розробок ВНЗ та наукових установ спрямована на захист інтересів інвестора – держави, авторів-науковців та власника від недобросовісної конкуренції у процесі їх обігу.

3.12. Після проведення оцінки науково-технічного рівня розробки та оцінки документів, що підтверджують наявність об'єктів права інтелектуальної власності розробки, за необхідністю проводяться додаткові дії по отриманню охоронних документів (оформлення патентів, торгових знаків, свідоцтв тощо). Для цього проводиться пошук патентів існуючих аналогічних розробок, а також інших рішень тієї ж проблеми. У випадку існування таких патентів необхідно при порівнянні розробки з аналогами здійснити порівняльну оцінку з чинними патентами.

3.13. Вимоги до регламенту пошуку та форми звіту про пошук передбачено ДСТУ 3575-97 „Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення”, роз'яснення основних положень якого та пояснення щодо їх використання для роботи надаються у посібнику "Патентні дослідження. Методичні рекомендації", розробленому Державним патентним відомством України.

3.14. Патентний пошук рекомендується проводити використовуючи доступні бази патентів Державного департаменту інтелектуальної власності України та державного підприємства «Український інститут промислової власності», бази російських патентів на сервері Федеральної служби з інтелектуальної власності, патентів та товарних знаків (Роспатент), бази патентів на серверах Європейської патентної організації за допомогою безкоштовної пошукової системи Espacenet, скористатися послугами патентного повіреного. Повний Реєстр патентних повірених України, а також адреси веб-сайтів відомств інтелектуальної власності та міжнародних організацій, перелік адрес зарубіжних патентних баз даних, перелік науково-технічних баз даних та довідкових ресурсів, до яких надається безоплатний доступ в Інтернеті та інша корисна інформація щодо об'єктів права інтелектуальної власності знаходиться на сайті державного підприємства «Український інститут промислової власності».

4. Паспорт результатів наукової розробки

4.1. Паспорт результатів наукових досліджень складається на основі анкети-заявки розроблювача на включення в базу даних Центром Сприяння Інноваційного розвитку.

4.2. У міру доручення Центром анкети-заявки проводиться її обробка згідно з методикою «Аналіз доцільності впровадження результатів наукових розробок» (додаток 2).

4.3. У випадку неповного заповнення анкети або необхідності одержання додаткової інформації анкета із супровідним листом може бути повернута заявникові.

4.4. Сформований Паспорт результатів наукових досліджень передається у відділ Центру по поширенню результатів наукових досліджень, який формує базу даних із заявок розроблювачів.

5. Розповсюдження інформації про результати наукових розробок

5.1. Основною метою розповсюдження інформації про результати наукових розробок є надання даних про них всім потенційним зацікавленим особам, особливо замовникам та інвесторам. Формат даних повинен створювати загальну картину перспективності та сфер використання наукових результатів і забезпечувати зворотний зв'язок.

5.2. З метою розповсюдження даних про результати наукових досліджень, які утримуються в базі даних Центру, створюється власний інтернет-сайт, на якому викладаються основні дані з паспортів результатів наукових розробок. Через нього відповідною службою Центру проводиться робота з ознайомлення потенційних учасників інноваційного процесу про можливі напрямки реалізації результатів наукових розробок, які пропонуються для впровадження.

5.3. Розповсюдження інформації організується і по інших можливих каналах: цільове інформування зацікавлених осіб через їх інтернет-ресурси, надання інформації консалтинговим фірмам, діючих на ринку інвестиційних послуг, презентації, використовування мережі центрів науково-технічної інформації тощо.

5.4. Завершальним етапом розповсюдження інформації про результати наукових розробок є отримання конкретних пропозицій по можливим напрямкам їх використання:

5.4.1. Придбання науково-технічної документації.

5.4.2. Подальша робота з розробником по вдосконаленню отриманих результатів та доведення їх до впровадження.

5.4.3. Розробка конкретного проекту з метою створення нововведення.

5.4.4. Участь в інвестуванні проекту тощо.

5.5. Пошук потенційних замовників проводиться в наступній послідовності:

- проводяться маркетингові дослідження можливостей реалізації результатів досліджень;

- визначаються канали поширення інформації про потенційні можливості результатів дослідження;

- визначається порядок доступу до бази даних паспортів результатів досліджень;

- визначаються форми співробітництва з потенційними замовниками на реалізацію результатів наукових досліджень;

- організуються зустрічі потенційних інвесторів (замовників) з розроблювачами досліджень;

- складається договір на розробку й впровадження результатів дослідження.

5.6. Реалізація проекту впровадження результатів дослідження проводиться в наступній послідовності:

- проводиться аналіз можливостей та ефективності впровадження результатів дослідження;

- складається бізнес-план проекту впровадження результатів дослідження;

- обґрунтовується схема фінансування проекту;

- Центр, розроблювач та інвестор управляють реалізацією проекту;

- реалізується стадія впровадження й експлуатації проекту;

- Центр і розроблювачі здійснюють моніторинг результатів проекту,

- результати впровадження й моніторингу проекту надходять в інформаційну базу Центру.

5.7. Механізм аналізу розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності складається з наступних етапів:

5.7.1. Маркетингові дослідження проекту

5.7.2. Фінансовий і економічний аналіз проекту.

5.7.3. Аналіз доцільності впровадження результатів наукових розробок.

5.8. Метою проведення маркетингових досліджень є вивчення ринкового потенціалу. Маркетингові дослідження проводяться для всіх розробок по черзі починаючи з тих, що отримали найвищу оцінку згідно з попередніми підрозділами.

5.9. Маркетингові дослідження можуть проводитися співробітниками Підрозділу або залученими організаціями та фахівцями. Інформацію про організації, що надають послуги з вивчення ринку, можна знайти, зокрема, на сайті Української асоціації маркетингу. Як правило, маркетингові дослідження проводяться в такому порядку:

5.9.1. Проводиться оцінка ринку збуту (впровадження) розробки:

- визначається місцезнаходження потенційних ринків збуту та їх розмір, надається характеристика учасників ринку, їх частки на ринку;
- визначається ступінь монополізації ринку;
- проводиться аналіз державного регулювання сфер ринку, пов'язаних із застосуванням розробки;
- визначаються техніко-економічні параметри, необхідні для створення ринкового попиту на розробку;
- визначається динаміка потенційних ринків збуту;
- визначається доступність потенційних ринків збуту;
- визначається рівень прибутковості потенційних ринків збуту;
- робиться прогноз частки ринку, яку можна завоювати;
- оцінюється можливий розмір роялті;
- зазначається інерція споживчого ринку – ступінь чутливості до технологічних інновацій;
- надається інформація про непрямих конкурентів (наприклад, розробки, які використовують інші підходи для задоволення тієї ж споживи);
- надається інформація про прямих конкурентів (назвати їх, визначити їх головні переваги та недоліки, порівняти якість і ціну розробок конкурентів з розробкою, наданою авторами для комерціалізації, відзначити основні переваги, вказати споживачів продукції та споживи, які необхідно задовольнити).

5.9.2. Проводиться оцінка конкурентоспроможності видів продукції, які можуть бути отримані з використанням розробки та видів-аналогів:

- типи продукції, які можуть бути отримані з використанням розробки, що пропонується (далі – продукція);
- надається інформація про непрямих конкурентів (інша продукція, яка використовується для задоволення тієї ж споживи);
- надається інформація про прямих конкурентів (назвати їх, визначити їх головні переваги та недоліки, порівняти якість і ціну їх продукції з тією, що буде вироблена за допомогою наданої авторами для комерціалізації розробки).

5.9.3. Проводиться оцінка ринку ресурсів: оцінюється попит та пропозиція, еластичність попиту на ресурси, ступень монополізації ринку ресурсів, ємність ринку, ступень сегментування ринку.

5.9.4. Розробляються стратегії та програми забезпечення стійкості впровадження розробки в частині надійності постачальників, наявності ліцензій, обмеженості ресурсів.

5.9.5. Проводитися аналіз перешкод і ризиків, пов'язаних з комерціалізацією конкретної розробки.

5.9.6. Визначається існування обмежень на експлуатацію технології (необхідність отримання ліцензій, дозволів, сертифікатів наглядових органів для виробництва та продажу продукції або послуг).

5.9.7. За допомогою Swot-Аналізу, Gap-Аналізу, Pest-Аналізу, матриці БКГ (BCG) або інших інструментів і методів стратегічного аналізу й планування виявляються сильні та слабкі сторони розробки, а також фактори, які можуть вплинути на стратегію її просування на ринок.

5.9.8. Проводитися факторний аналіз показників галузі, у якій буде реалізована розробка.

5.9.9. Надається інформація про основних споживачів продукції та стратегії співпраці з ними.

5.9.10. Надається опис способів виходу на ринок і прийомів збуту, пов'язаних з інноваційною спрямованістю розробки. Здійснюється оцінка витрат та заходів, необхідних для кожної форми (використання на власному підприємстві, передача прав власності (продажів) або передача прав на використання, спільне використання) та методу (використання розробки у власному виробництві, за ліцензійним договором, за договором франчайзингу, повна відмова від прав на розробку на користь контрагента, продаж або здача в оренду обладнання, угода «під ключ», створення спільних підприємств, венчурне підприємництво, інші форми кооперації розробників та партнерів) комерціалізації розробки. Остаточний вибір здійснюється за максимальним значенням співвідношення результат/витрати.

5.9.11. Організовується просування розробки на ринок (доля у виставкових заходах, розповсюдження друкованої (буклети, листівки та ін.) та електронної (за допомогою Інтернету) інформації щодо розробки), починаючи з розробки, що отримала максимальну кількість балів за оцінкою науково-технічного рівня.

5.9.12. Відбуваються тристоронні зустрічі авторів, представників Підрозділу та покупців розробок, метою яких є обговорення умов договору, визначення обсягів винагороди або розподіл доходів від використання інтелектуальної власності та укладання договору. Домовленості укладаються відповідно до норм та вимог Закону України «Про державне регулювання діяльності в сфері трансферу технологій».

6. Аналіз доцільності впровадження результатів наукових розробок

6.1. Аналіз доцільності впровадження результатів наукових розробок проводиться за окремою методикою, представленої в додатку 1.

6.2. Фінансовий аналіз проекту є центральним моментом усієї процедури експертизи. На фінальному етапі він повинний відповісти на запитання про ефективність проекту для всіх його учасників. У ньому зводяться воедино аналітичні дані всіх інших напрямків підготування й дослідження проекту, розраховуються критерії фінансової ефективності, готується відповідна прогнозна бухгалтерська звітність, також прийнята до уваги при ухваленні рішення про інвестування.

6.3. На основі прогнозних даних грошових потоків по реалізації проекту, що представляються розроблювачем, розраховуються фінансові показники стабільності проекту, баланс грошових доходів і видатків по проекту на весь життєвий цикл проекту, розподіл грошових потоків по їхньому використанню, CVP – аналіз (визначення крапки беззбитковості).

6.3. Розрахунки економічних показників можуть проводитися за допомогою програмного забезпечення «Project Expert», «Project manager» або «Інвестиційний аналіз (бізнес - план)».

6.4. Економічний аналіз досліджує проект на макрорівні й оцінює правомірність притягнення й використання проектом національних ресурсів в умовах їхньої обмеженості й конкуренції за їхнє використання.

7. Інвестиційний договір щодо впровадження результатів наукових розробок

7.1. Інвестиційний договір на впровадження результатів наукових розробок може бути складений на різних етапах впровадження (реалізації) розробки.

7.2. Якщо інвестор зацікавлений тільки в покупці технічної документації й надалі впровадження буде здійснюватися власними силами у взаємодії з розроблювачами, то на цій стадії укладається інвестиційний договір між розроблювачем і інвестором з погашенням витрат Центру, пов'язаних з доведенням результатів розробки до стадії включення в базу даних і пошуком потенційного інвестора. Паспорт розробки та інша інформація про неї залишається в базі даних.

7.3. При знаходженні Центром потенційного інвестора проводиться етап всебічного аналізу результатів розробки (додаток 1). На цій стадії укладається тристоронній договір на впровадження результатів розробки між Центром, інвестором і розроблювачем.

7.4. Після проходження всебічного аналізу проекту й складання договору можливі побічні результати впровадження розробки, на які можуть бути складені прямі договори між інвестором і розроблювачем.

7.5. При складанні тристороннього договору надалі розробляється бізнес-план проекту реалізації впровадження розробки, вибирається форма фінансування проекту, далі йде фаза керування реалізацією проекту впровадження, проводиться моніторинг результатів впровадження. На стадії реалізації проекту також можуть виникати ситуації по тиражуванню результатів впровадження, реалізація побічних результатів розробки й т.п. На цій стадії можуть бути також складатися окремі договори на передачу, тиражування й реалізацію побічних результатів розробки.

7.6. Результати впровадження розробки також попадають у базу даних Центру.

8. Розробка бізнес-плану

8.1. Необхідність розробки бізнес-плану повинно бути оговорено в інвестиційному договорі. В цьому разі формується тимчасова група з представників розробника, Центру, замовника та інвестора. Їхнім завданням є розробка бізнес-плану реалізації майбутнього проекту, в якому формується модель бізнесу в умовах використання нововведення.

8.2. Бізнес-план включає наступні основні частини:

- Резюме.
- Опис фірми і бізнесу.
- Маркетинг-план.
- Товарна політика.
- Виробничий план.
- Управління і власність.
- Фінансовий план.

8.3. Підготовлений бізнес-план подається на розгляд всіх зацікавлених сторін і в разі його схвалення приймається до виконання.

9. Обґрунтування схеми фінансування проекту

9.1. В залежності від типу та змісту проекту, складу зацікавлених сторін, можливостей інвесторів та замовників проекту можуть бути запропоновані різноманітні схеми фінансування проекту, з яких спеціалістам центру необхідно вибрати найбільш обґрунтовану, яка б задовольняла всіх учасників інноваційного

процесу.

9.2. Основні принципи, яких слід дотримуватися під час обґрунтування схеми інвестування проекту реалізації результатів наукових розробок, є:

- Рівномірний розподіл ризиків між учасниками проекту.
- Відповідність ризику очікуваним прибуткам.
- Розподіл прибутку від реалізації проекту в залежності від внеску сторін в досягнення кінцевого результату.

9.3. Інвестиції сторін в реалізацію проекту здійснюються відповідно до схеми проектного фінансування, при якій основним об'єктом забезпечення виступає сам проект.

9.4. Основними формами повернення інвестованих коштів виступає участь у капіталі та роялті.

10. Управління проектом впровадження наукових розробок

10.1. З метою практичної реалізації проекту, розробленого в бізнес-плані, призначається менеджер проекту та формується команда менеджера проекту. На них покладаються задачі впровадження нововведення та досягнення запланованих результатів його ефективності. Команда формується із представників розробника, Центру, інвестора та інших зацікавлених сторін.

10.2. Функції, які виконують менеджер проекту і команда менеджера проекту, обумовлені положеннями стандарту «Керівництва з питань визначення компетентності й сертифікації українських професіональних керівників і фахівців з управління проектами NCB (ua)» та «Керівництва з питань проектного менеджменту».

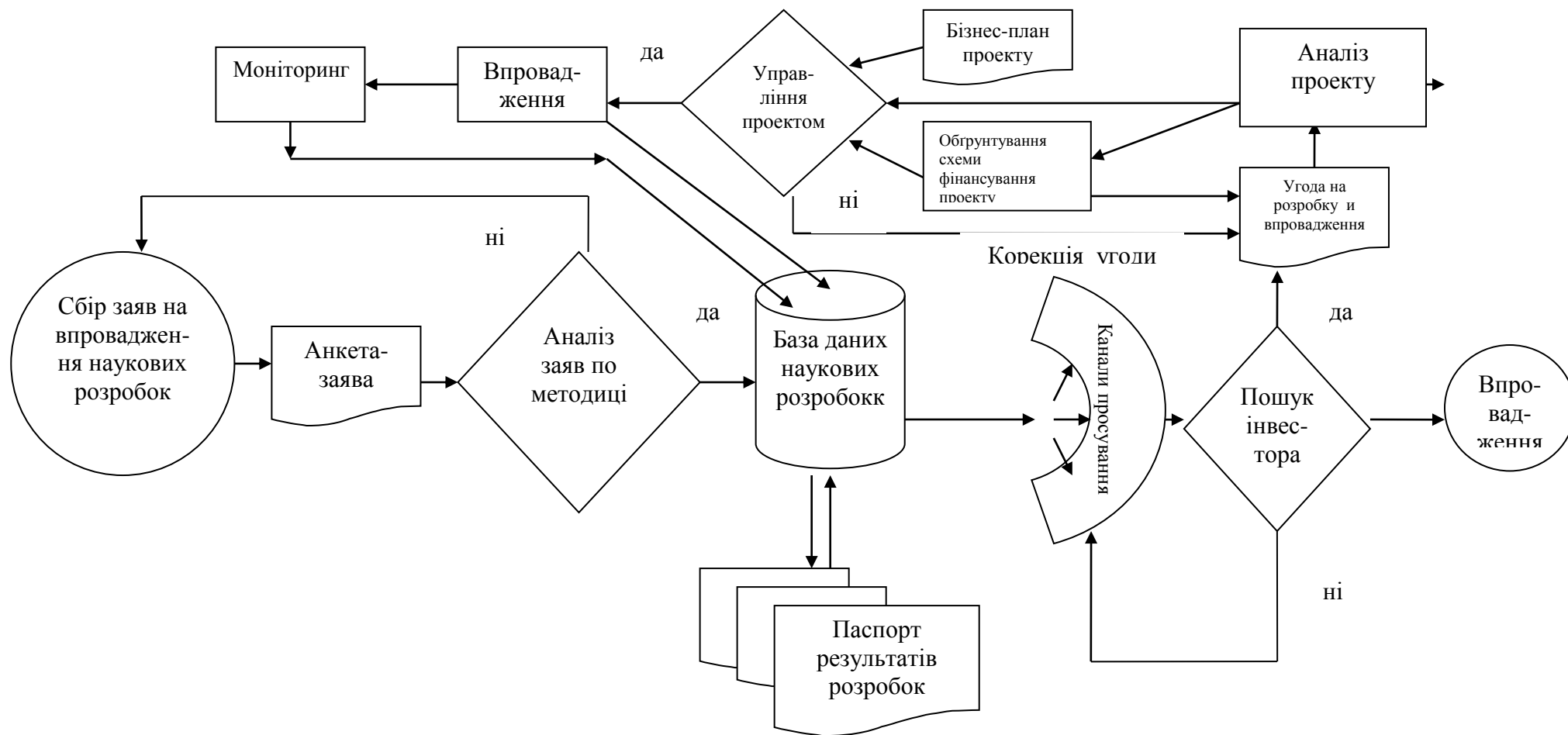
10.3. В ході виконання проекту команда менеджера проекту здійснює процеси ініціалізації, планування, виконання, контролю та інші основні і допоміжні процеси, які передбачені зазначеними керівництвами.

10.4. Робота команди передбачає використання спеціальних програмних продуктів, зокрема «Sure Trak Project Manager».

Аналіз доцільності впровадження результатів наукових розробок

Бали				
0	1	2	3	4
1. Технічна здійсненність концепції				
Достовірність концепції не підтверджена	Концепція підтверджена експертними висновками	Концепція підтверджена розрахунками	Концепція перевірена на практиці	Перевірено працездатність продукту в реальних умовах
2. Ринкові переваги				
Багато аналогів на малому ринку	Мало аналогів на малому ринку	Кілька аналогів на великому ринку	Один аналог на великому ринку	Продукт не має аналогів на великому ринку
Ціна продукту значно вища за ціни аналогів	Ціна продукту дещо вища за ціни аналогів	Ціна продукту приблизно дорівнює цінам аналогів	Ціна продукту дещо нижче за ціни аналогів	Ціна продукту значно нижчі за ціни аналогів
Технічні та споживчі властивості продукту значно гірше, ніж в аналогів	Технічні та споживчі властивості продукту трохи гірші, ніж в аналогів	Технічні та споживчі властивості продукту на рівні аналогів	Технічні та споживчі властивості продукту трохи кращі, ніж в аналогів	Технічні та споживчі властивості продукту значно кращі, ніж в аналогів
Експлуатаційні витрати значно вищі, ніж в аналогів	Експлуатаційні витрати дещо вищі, ніж в аналогів	Експлуатаційні витрати на рівні експлуатаційних витрат аналогів	Експлуатаційні витрати трохи нижчі, ніж в аналогів	Експлуатаційні витрати значно нижче, ніж в аналогів
3. Ринкові перспективи				
Ринок малий і не має позитивної динаміки	Ринок малий, але має позитивну динаміку	Середній ринок з позитивною динамікою	Великий стабільний ринок	Великий ринок з позитивною динамікою
Активна конкуренція великих компаній на ринку	Активна конкуренція	Помірна конкуренція	Незначна конкуренція	Конкурентів немає
4. Практична здійсненність				
Відсутні фахівці як з технічної, так	Необхідно наймати фахівців або витратити значні	Необхідне незначне навчання	Необхідне незначне навчання	Є фахівці як з технічної, так і з комерційної

і з комерційної реалізації ідеї	матеріальні та часові ресурси на навчання наявних працівників	працівників та збільшення штату	працівників	реалізації ідеї
0	1	2	3	4
Для здійснення ідеї потрібні значні фінансові ресурси; джерела фінансування відсутні	Потрібні незначні фінансові ресурси; джерела фінансування відсутні	Потрібні значні фінансові ресурси; є джерела фінансування	Потрібні незначні фінансові ресурси; є джерела фінансування	Не потребує додаткового фінансування
Для реалізації ідеї необхідна розробка нових матеріалів	Потрібні матеріали, що використовуються у військово-промисловому комплексі	Потрібні дорогі матеріали	Матеріали для реалізації ідеї дешеві і досяжні	Всі матеріали, необхідні для реалізації ідеї, вже використовуються у виробництві
Термін комерційної реалізації ідеї неприпустимо великий	Значний час комерційної реалізації ідеї	Малий час комерційної реалізації ідеї; значний термін окупності вкладених коштів	Малий час комерційної реалізації ідеї; середній термін окупності вкладених коштів	Малий час комерційної реалізації ідеї; малий термін окупності вкладених коштів
Під малим часом розуміється строк до 3 років, під середнім часом розуміється строк від 3 до 5 років, під значним – більше 5 років. Неприпустимо великий термін – більше 5 років.				
Необхідна розробка регламентних документів та отримання великої кількості дозвільних документів на виробництво і реалізацію продукту	Необхідно отримання великої кількості дозвільних документів для виробництва та реалізації продукту, що вимагає значних часових та матеріальних витрат	Процедура отримання дозвільних документів для виробництва та реалізації продукту вимагає незначних часових і матеріальних витрат	Необхідно повідомлення регулюючих органів для виробництва та реалізації продукту	Відсутні регламентні обмеження на виробництво і реалізацію продукту

Додаток 2. Блок-схема впровадження, комерціалізації результатів наукових розробок ВНЗ

АНКЕТА-ЗАЯВА
на комерційне впровадження результатів НДР
(у вигляді комерційного проекту)

Розділ 1. Загальна характеристика НИР

1.1. Назва НДР _____

1.2. Контактні відомості розроблювача _____

1.3. Підстава на проведену розробку _____

(наказ, номер теми, реєстраційні реквізити)

1.4. Джерело фінансування проведеної НДР _____

(відповідно до наведеного в методиці класифікацією)

1.5. До якого виду НДР ставиться розробка? _____

(відповідно до наведеної класифікації)

1.6. Продукт проекту _____

(коротка характеристика продукту)

1.7. Передбачувана сфера реалізації

№ п/п	Новітня технологія	Основне призначення	Галузі застосування

1.8. Вартість проекту _____

1.9. Передбачувані строки реалізації проекту _____

1.10. Розмір первісних вкладень _____

Розділ 2. Технічні характеристики проекту

2.1. Технічні характеристики продукту проекту _____

2.2. Паспорт новітніх технологій

№ п/п	Назва технології
1	Технологія 1
2	Технологія 2
3	Технологія 3

2.3. Основне призначення _____

2.4. Наукові дослідження, спрямовані на розроблення новітньої технології _____

2.5. Науково-дослідна організація-розробник _____

2.6. Організації-лідери в проведенні наукових досліджень (країна)

2.7. Термін виконання наукового дослідження до впровадження новітньої технології (роки)

2.8. Підприємства/галузі впровадження новітньої технології

2.9. Галузі споживання нової наукоємної продукції (послуг)

2.10. Оцініть функціональні характеристики вітчизняної нової наукоємної продукції (послуги), яка може бути отримана за даною новітньою технологією, у порівнянні з наявними вітчизняними та іноземними аналогами.

№ п/п	Нова наукоємна продукція (послуга)	Вітчизняний аналог	Функціональні характеристики (до 5 найважливіших параметрів, які відображають споживчу вартість)	Оцінка характеристик нової наукоємної продукції (послуги) у балах (від 1 до 4)	
				Функціональна	Цінова
				1 - гірше аналога 2 - на рівні аналога 3 – переважає аналог 4 - аналогів немає	1 - вище аналога 2 - на рівні аналога 3 - нижче аналога 4 - аналогів немає
			1) 2) 3) 4) 5)		
№ п/п	Нова наукоємна продукція (послуга)	Іноземний аналог	Функціональні характеристики (до 5 найважливіших параметрів, які відображають споживчу вартість)	Оцінка характеристик нової наукоємної продукції (послуги) у балах (від 1 до 4)	
				Функціональна	Цінова
				1 - гірше аналога 2 - на рівні аналога 3 - переважає аналог 4 - аналогів немає	1 - вище аналога 2 - на рівні аналога 3 - нижче аналога 4 - аналогів немає
			1) 2) 3)		

			4)		
			5)		

2.11. Характеристика інжинірингових заходів щодо впровадження нових технологій _____

Розділ 3. Правове забезпечення реалізації НІР

3.1. Наявність патентних та інших документів, що підтверджують права на технології або продукт проекту _____

3.2. Стан прав на інтелектуальну власність проекту _____

3.3. Форма правого забезпечення передачі прав власності інвесторам проекту _____

Розділ 4. Маркетингові характеристики проекту

4.1. Оцінка маркетингових характеристик проекту по двох напрямках:

Перший – пов'язаний з необхідністю оцінки перспективи кінцевого ринку для продукції або послуг, пропонованих проектом.

Другий – складається в правильній оцінці заходів щодо забезпечення проекту ресурсами, необхідними для його здійснення й експлуатації.

4.2. Перспективи кінцевого ринку для продукції або послуг, пропонованих проектом.

(Де буде продаватися продукція?

- Чи має ринок достатню ємність, щоб поглинути всю продукцію, що випускається, без впливу на її ціну?

- Якщо подібний вплив на ціну ймовірно, то на скільки вона збільшиться?

(чи Залишається проект життєздатним з фінансової точки зору при новій ціні?

- Яку частку загальної місткості ринку може забезпечити пропонований проект?

- Чи є підходящі виробничі потужності для освоєння виробництва нової продукції?

(чи варто передбачити в проекті потужності по переробці запропонованої продукції, або є зміст створити новий проект із метою її переробки?

- Чи призначена продукція, що, буде випускатися, для внутрішнього споживання або для експорту?

- Чи робить передбачуваний проект продукцію, що по сорту або якості відповідає вимогам ринку?

- Які фінансові заходи будуть потрібні для випуску продукції на ринок і які спеціальні міри слід передбачити в проекті для фінансування маркетингу?

4.3. Зазначте термін виробництва нової наукоємної продукції (послуги) за даною новітньою технологією.

№ п/п	Нова наукоємна продукція (послуга)	Термін виробництва нової наукоємної продукції (послуги)				
		протягом року	через 1 – 2 роки	через 3 – 5 років	через 6 – 10 років	більше 10 років

4.4. Зазначте щорічний обсяг продаж нової наукоємної продукції (послуги) за даною новітньою технологією.

№ п/п	Нова наукоємна продукція (послуга)	Щорічний обсяг продаж нової наукоємної продукції (послуги)				
		до 1 млн. дол.	1-10 млн. дол.	11-50 млн. дол.	51-100 млн. дол.	більше 100 млн. дол.

4.5. Річні обсяги продаж нової наукоємної продукції (послуги) у натуральних показниках

№ п/п	Нова наукоємна продукція (послуга)	Споживачі	Річні обсяги продаж (натуральні показники)	
			національний ринок	світовий ринок

4.6. Оцінка конкурентоспроможності нової наукоємної продукції (послуги)

№ п/п	Нова наукоємна продукція (послуга)	Порівняно з іноземними аналогами		Порівняно з вітчизняними аналогами	
		Функціональна	Цінова	Функціональна	Цінова

4.7. Забезпечення проекту ресурсами

Вид і структура ресурсів	Роки реалізації проекту			

4.8. Можливі ризики. SWOT-аналіз

SWOT-аналіз

<p>S</p> <ul style="list-style-type: none"> - яскраво виражений інноваційний характер проекту; - професіоналізм персоналу організації - ініціатора проекту; - наявність ринкової споживи в послугах інфраструктури підтримки інноваційного підприємництва 	<p>W</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатня інформованість потенційних клієнтів про існування нормативно-правових, організаційних та інших передумов для створення інфраструктури сприяння впровадженню інноваційних бізнес-розробок; - обмеженість регіонального й національного фінансування інноваційних проектів
---	--

<p>ПРО</p> <ul style="list-style-type: none"> - можливості залучення засобів інших спонсорів, донорів і фондів, що займаються підтримкою інноваційного підприємництва; - розширення й поглиблення кластерної кооперації підприємництва регіону; -розвиток мережі інноваційних інформаційних центрів. в Україні 	<p>Т</p> <ul style="list-style-type: none"> - нестабільність діючого законодавства по підприємництву, залученню інвестицій і захисту авторських прав на інтелектуальну власність; - відсутність органів координації й сприяння інноваційному підприємництву; - комерційні, фінансові й валютні ризики; - форсмажорні обставини
--	---

Розділ 5. Соціально-економічні й екологічні аспекти проекту

5.1. НДР поділяється на фундаментальні (наукова діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини), пошукові (теоретичні дослідження, пов'язані з поглибленням знань із визначеної наукової проблеми і створенням підґрунтя для проведення прикладних досліджень); прикладні наукові дослідження (наукова діяльність, спрямована на одержання і використання знань для практичних цілей).

5.2. Залежно від особливостей ціноутворення науково-технічна продукція поділяється на роботи зі створення нових удосконалених технологічних процесів, устаткування і матеріалів, засобів автоматизації і механізації виробництва, випробування продукції, способів організації виробництва, праці та управління.

5.3. Залежно від особливостей ціноутворення науково-технічна продукція поділяється на роботи з технологічної підготовки виробництва, економічний ефект від яких реалізується в сфері експлуатації.

5.4. Продукція виробничо-технічного призначення і послуги технічного характеру як нові зразки (партії) нової продукції.

5.5. Продукція виробничо-технічного призначення і послуги технічного характеру як нова або вперше освоєна продукція, призначена для серійного або масового виробництва.

5.6. Продукція виробничо-технічного призначення і послуги технічного характеру як нові машини й устаткування, виготовлені за індивідуальними замовленнями.

5.7. Продукція виробничо-технічного призначення і послуги технічного характеру як передача створеної раніше науково-технічної продукції.

5.8. Продукція виробничо-технічного призначення і послуги технічного характеру як тиражування заділових робіт з виробництва продукції або її документації.

5.9. Продукція виробничо-технічного призначення і послуги технічного характеру як передача або тиражування науково-технічної документації.

5.10. Продукція виробничо-технічного призначення і послуги технічного характеру як науково-технічна допомога у створенні і впровадженні науково-технічної продукції.

5.11. Експертиза і видача висновків на різні види науково-технічної документації.

5.12. Консультації з технологічних, конструкторських, економічних, правових, організаційних та інших питань.

5.13. Науковий ефект характеризується одержанням нових наукових знань і відбиває приріст інформації, призначеної для "внутрішнього" споживання.

5.14. Науково-технічний ефект характеризує можливість використання результатів виконуваних досліджень в інших НДР і забезпечує одержання інформації, необхідної для створення нової продукції.

5.15. Економічний ефект від впровадження подібного роду продукції реалізується безпосередньо у замовника і не зв'язаний зі зміною споживчих властивостей продукції, що випускається замовником.

5.16. Науковий ефект характеризується одержанням нових наукових знань і відбиває приріст інформації, призначеної для "внутрінаукового" споживання.

5.17. Науково-технічний ефект характеризує можливість використання результатів виконуваних досліджень в інших НДР і забезпечує одержання інформації, необхідної для створення нової продукції.

5.18. Економічний ефект характеризує комерційний ефект, отриманий при використанні результатів прикладних НДР.

5.19. Соціальний ефект виявляється в поліпшенні умов праці, підвищенні економічних характеристик, розвитку культури, охорони здоров'я, науки, освіти.

Розділ 6. Фінансово-економічні аспекти

6.1. Розмір первісних інвестицій _____

6.2. Структура первісних інвестицій:

Вид і структура інвестицій	Роки реалізації проекту			

6.3. Джерела інвестицій:

	Роки реалізації проекту			
Власні				
Позикові:				
Державні				
Комерційні				

6.4. Структура поточних витрат

Вид і структура витрат	Роки реалізації проекту			

6.5. Календарний план реалізації проекту

Етапи проекту	Роки реалізації проекту			

--	--	--	--	--

6.6. Джерелами фінансування НДР та інноваційних проектів можуть бути власні засоби замовників і виконавців проекту - прибуток, нагромадження, амортизаційні відрахування та інші види активів.

6.7. Джерелами фінансування НДР та інноваційних проектів можуть бути залучені кошти з внутрішніх джерел, отримані від продажу акцій; благодійні кошти; кошти, що виділяються холдинговими, акціонерними компаніями, промислово-фінансовими групами.

6.8. Джерелами фінансування НДР та інноваційних проектів можуть бути асигнування з державного і місцевого бюджетів, централізованих позабюджетних фондів.

6.9. Джерелами фінансування НДР та інноваційних проектів можуть бути іноземні інвестиції у формі фінансової або іншої участі в розробці і реалізації інновацій прямих вкладень, а також участі в статутному фонді спільних підприємств.

6.10. Джерелами фінансування НДР та інноваційних проектів можуть бути запозичені кошти, у тому числі кредити, що надаються державою; кредити іноземних інвесторів; облігаційні позики; кредити банків та інших інвесторів інвестиційних фондів і компаній, страхових організацій, пенсійних фондів тощо.

6.11. Науково-технічна продукція фінансується з державного бюджету.

6.12. Науково-технічна продукція фінансується з місцевих бюджетів.

6.13. Науково-технічна продукція фінансується зі спеціальних державних фондів.

6.14. Науково-технічна продукція фінансується зі спеціальних недержавних фондів.

6.15. Науково-технічна продукція фінансується за рахунок коштів замовника.

6.16. Науково-технічна продукція фінансується з фондів самої наукової організації.